DAILY اراده

د افغان نشراتي مرکز ملي خپلواکه ورځپاڼه

۸۲۳

سال تاسیس ۱۳۷۹ هـ.ل

لسم کال - دویمه دوره، ۸۲۳ مه گڼه، پر له پسې ۱۸۹۰ گڼه د ۱۳۸۹ ل ـ د چنګابش ۱۹ مه - د شنبې ورځ، د ۱۴۳۱ هـ ق د رجب المرجب ۲۸ مه ۲۰۱۰ د جولای ۱۰ مه

PROPERTY OF ACKU

AFGHAN MEDIA RESOURCE CENTER A.M.R.C

د پکتیا ولایتي شورا وتړل شوه

د پکتیا ولایتي شورا، د بهر نیو ځواکونو له خوا په دغه ولایت کې د مېرمنو د تلاشیو په غبرګون کې وتړل شوه. دغې ۹ کسیزې شورا، د چنګابش پر ۱۷مه، په یوه خبري غونډه کې د خپل دفتر تړل کېدل اعلان کړل. دولایتي شورا مرستیال ښاغلی جان احدي وویل، چې دځمکنیو او پټان په ولسوالیو کې د بهر نیوځواکونو له لوري د ښځو د تلاشۍ شاهد دی. نوموړي وویل چې د روانې میاشتې پر دویمه (د یکشنبې په ورځ) یې په ځمکنیو او پټان ولسوالیو کې ولیدل، چې ایتلافي ځواکونو نر او ښځې له موټرو کوزول او تالاشي کول یې.

نوموړي، دا هم وویل چې دا خبره یې د پکتیا له والي او امنیتي مسوولینو سره شریکه کړې ده. احدي وویل: ((ترڅو چې د بهر نیانو له خوا داسې **۳مـخ**

بیکاری درد بی درمان جوانان افغان

''بعد از فراغت از پوهنتون، دفتر به دفتر گشتم، تا وظیفهٔ مناسبی دریابم، اما متاسفانه بنا برعدم شناخت، تا حال وظیفه ندارم و بی کار هستم!''

این اظهارات طارق ۲۵ ساله است که در سال ۱۳۸۷ از پوهنځی زبان وادبیات بخش انگلیسی پوهنتون کابل فارغ، اما به خاطر نیافتن وظیفهٔ رسمی، حال در کابل دکان بوت فروشی دارد. نامبرده می گوید که به آرزوی اینکه روزی از پوهنتون فارغ و به خانوادهٔ خود مصدر خدمت گردد و مشکلات اقتصادی آنان را حل نماید، ۱۶سال تحصیل نمود، اما تا حال بهره یی از آن حاصل نکرده است. او که در منطقهٔ کارته آریانا شهر کابل زنده گی می کند، اظهار می دارد که خانواده اش از اوتوقعاتْ زیاد داشتند و در زمان تحصیلات رنج های بی شماری با او کشیده اند. الکوزی افزود: '' پدرم به خاطری که درس بخوانم، به امور دیگر برایم اجازه نمی داد و من نیز، در دروس خود کوشا بودم''.

موصوف می گوید، زحماتی را که در راستای فراگیری علم تحمل کرده، در یافتن کار نیز، متحمل شده، اما نتایج مثمری در پی نداشته است، چراکه در دفاتر معرفت نداشت. قرار اظهارات موصوف در بعضی دفترها برایش

می گفتند که کمبود ندارند و برخی ها نبود تجربهٔ کاری را بهانه می سازند و از دفاتر ناامید برمی گشت!

موصوف از کدام دفتری نام نبرد، اما گفت که به دفاتر زیادی جهت دریافت کار مراجعه نموده است.

جوانان زیادی نظیر الکوزی که لیسانس اند، اما مؤفق به دریافت کار نشده اند، وجود دارد.

پرویز ۲۴ ساله، یکتن از باشنده گان شهر جلال آباد ولایت ننگرهار نیز، در سال ۱۳۸۷ از پوهنځی زبان وادبیات پوهنتون ننگرهار فارغ شده، اما تا حال مؤفق به دریافت وظیفه نشده است. نامبرده نیز می گوید: ''عدهٔ اندکی از مردم به اساس لیاقت وظیفه می یابند، در حال حاضر، معرفت و واسطه رول به سزا در دریافت وظیفه دارد''.

همدرد گفت که بعد از فراغت، یک سال با مرکز مطبوعاتی آیینه به حیث ژورنالیست ایفای وظیفه نمود، اما ص۳

نوي ماڤيا په نوي څېره کې

۲

امریکایي ډیپلوماټان او د افغانستان د تجزیې خوبونه

په هند کې د امریکا پخواني سفیر د امریکا حکومت ته وړاندیز کړی، چې افغانستان دې موقتاً پر دوو برخو ووېشي، د جنوب پښتني سیمې دې پرېږدي او د کابل په شمول شمال او لوېدیځ دې د دغو سیمو د اوسېدونکو په همکاری وساتي.

په نوي ډیلي کې د امریکا د پخواني سفیر «رابرټ بلک ویل» وړاندیز د امریکا په پولیتیکونشریې او د هند په ټایمز ورځپاڼه کې خپور شوی. په هغه کې ویل شوي چې د بلوا ضد اوسنۍ ستراتیژي نتیجه نه لري، ځکه چې طالبان په دې خاطر چې د جګړې په میدان کې نه دي مات شوي خبرو او پخلاینې ته حاضر نه دي، نو امریکا باید د افغانستان د جنوبي ولایتونو کنټرول طالبانو ته ورپرېږدي.

څو کاله وړاندې د ولسمشر اوباما د اوسنۍ مرستیال جوبایډن په شمول ځینو امریکایي چارواکو وړاندیز کړی و، چې امریکا دې خپل ځواکونه له افغانستانه وباسي او یوازې دې په لویو اډو کې د کوماندو او هوایي ځواک په وسیله د طالبانو مرکزونه په نښه کوي.

رابرت بلک ویل وایي، په افغانستان کې د امریکا له کلونوکلونوناسمې پالیسۍ وروسته

د دغه هېواد له خرخوړې ځخه د وتلو لپاره اسانه، چټکه او بې مصرفه لار نشته، خوله ټولو ستونزو سره سره د امریکا لپاره د ستراتیژیکې ماتې تر ټولو ښه متبادل دا دی، چې افغانستان تجزیه کړي.

دی وایي که امریکا د افغانستان جنوبي سیمې طالبانو ته ورپرېږدي، خپل پام به شمالي او لوېدیزو سیمو ته واړوي چې د کابل په شمول د افغانستان شاوخوا شپېته فیصده نفوس په کې دېره دی. د دغو سیمو د اوسېدونکو اکثریت پښتانه نه دي او د امریکا له هلوځلو سره ملګري دي.

په هند کې د امریکا پخوانی سفیر په عین حال کې وایي: «د دې **۳مـخ**

عواید پست و پارسل ولایت بلخ نسبت به سال گذشته افزایش یافته است

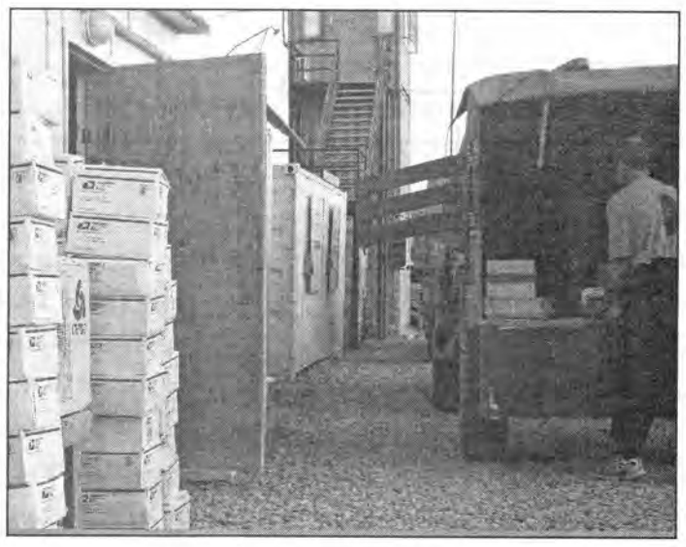

مقامات ریاست مخابرات ولایت بلخ می گویند، عواید پست و پارسل در این ولایت نسبت به ربع سال گذشته ۵۰ درصد افزایش یافته است.

عبدالحمید رحمانیار مدیر پست این ریاست به رادیو آزادی گفت، با وجود تکنالوژی پیشرفته مخابراتی و انترنیت، تا هنوز ارسال مکاتب و پارسل های مختلف به داخل و خارج نه تنها همچمان ادامه دارد، بلکه نسبت به سال های قبل افزایش یافته است.

آقای رحمانیار عامل اساسی آن را روابط فامیل ها با وابستگان شان که در خارج اند می داند و می گوید، فرستادن تحایف و تولیدات افغانی به خارج بیشترین پارسل ها در این ولایت را تشکیل می دهد.

د ۲۰۰۷کال په پرتله اداري فساد دوه برابره زیات شوی دی

د افغانستان پر بشپړتیا د ځار (IWA) په نامه یوې موسسې په نوي خپره شوې سروې کې ویلي، چې د ۲۰۰۷کال په پرتله د افغان دولت په امنیتي، قضایي او تولنیزو ادارو کې اداري فساد دوه برابره زیات شوی دی. دغه نادولتي موسسه د اداري فساد پر وړاندې له مبارزې سره د مربوطه موضوعاتو د پیژندلو، تحلیل، شفافیت او حساب ورکونې په اړه کار کوي.

د دغې سروې پایلې چې (د چنګابش پر ۱۷مه) په کابل کې د یوې خبرې ناستې پر مهال د یادې شوې موسسې د مسوولینو له خوا په ډاګه شوې، وایي چې له ۶۵۰۰کسانو څخه په کې پوښتنه شوې ده. په سروې کې راغلي چې پر ۲۰۰۷کال په رشوت ورکړل شوې پیسې، ۴۶۶میلیونه ډالره اټکل شوې وې، خو د ۲۰۰۹کال د همدې سروې له مخې، یو میلیارد امریکایي ډالره اټکل شوې دي. د افغانستان پر بشپړتیا د ځار د سروې پر اساس، امنیتي، قضایي او د **۳مـخ**

افغان چارواکي:

اسلامي حزب د طالبانو په اړه دولتي ځواکونو ته استخباراتي معلومات ورکوي.

په شمال کې د حکومت یوه جګپوړي مقام ویلي، چې د دې معلوماتو په بدل کې دوی حزب اسلامي ته پیسې ورکوي.

افغان چارواکي وایي چې د ګلبدین حکمتیار په مشرۍ حزب اسلامي د افغانستان په شمال کې د وسلوالو طالبانو د مرکزونو او د پټنځایونو په اړه دولتي ځواکونو ته استخباراتي معلومات برابروي. رویټرز خبري اژانس په دې اړه معلومات د افغانستان په شمال کې د ملي اردو د قوماندان جنرال مرادعلي مراد له قوله خپاره کړي دي او لیکي چې د نوموړي جنرال ځرګندونې د شمال یوه چارواکي هم تایید کړې دي.

د افغانستان په شمال کې د ملي اردو د ۲۰۹ نمبر شاهین قول اردو قوماندان جنرال مرادعلي مراد له رویټر خبري اژانس سره په مرکه کې ویلي، چې په بغلان او کندوز ولایتونو کې د حزب اسلامي غړي د طالبانو د عملیاتو او پټو ځایونو، په تېره د قوماندانانو په اړه دولتي ځواکونو ته استخباراتي معلومات برابروي.

مراد وایي چې دې استخباراتي معلوماتو ډېره ښه نتیجه ورکړې او دا معلومات له دولتي قواوو سره مرسته کوي، ځو هغه کسان له مینځه یوسي، چې د سیمې د امنیت لپاره ګواښ بلل کېږي.

په شمال کې د حکومت یو جګپوړی **۳مخ**

د لوی او بښونکي خدای ج په نامه

سرمقاله

هغه څه چې د هېلیونونو انسانانو ژوند ګوابسي!

افغانانو ته خدای بده ورځ ورپېښه کړې، بس تل يې له ستونزو سره مبارزه روانه ده، خو خدای خبر چې دا مبارزه به کله پای ته رسېږي. که له يوې خوا د افغانستان د ولس خوار او زار حالت ته وګورو او له بلې خوا د حالاتو تورتمونو ته نظر وکړو، نو ويلای شو، چې افغان ولس د يوويشتمې پېړۍ تر ګردو ذليله او مظلومه ځپړه ده او هېڅوک يې هم پروا نه لري. د غه ملت ستونزې خو بېخي له اندازې نه ډېرې دي، خو ځيني ستونزې بيا داسې هم دي، چې د مېليونونو انسانو ژوند ګوابسي. له دغو ستونزو ځخه يوه مهمه او د ډېرې پاملرنې وړ ستونزه د ژوندانه ناوړه چاپېريال يا د هوا ککړوالی دی. له همدې امله په افغانستان کې په ځانګړې توګه په ښارونو کې د هوا وضعيت تر دې اندازې رسېدلی چې نور يې د انساني ژوندانه پر ستوني پل ابښی. که مور د ښارونو روغتونونو ته سر ورښکاره کړو، نو داسې روغتون به نه وي، چې د ناروغانو سم حشر په کې جوړ نه وي او که بيا د دوی د ناروغۍ لامل وپوښتل شي، ټول اړيکي يې له ککړې هوا سره وي او ان که په ټوليزه توګه د ټولو ښارمېشتو خلکو معاينه وشي، نو په سلو ښايي پينځه تنه هم په پوره توګه روغ را ونه وځي. هغه ناروغۍ چې له همدې ککړې هوا ځخه پيدا کېږي، دومره ډېرې شوي، چې نژدې ټول وګړي يې له ګوابس سره مخ کړي. د ېلګې په توګه لکه د وينې او زړه ناروغۍ، د پوستکي سرطان، د ماشومانو بې وخته زېږېدنه، مړينه او داسې نورې. خو له دغو ناروغيو ځخه يوه يې چې ډېره ګوابسوونکې ده، د سرطان ناروغي ده، چې په دې ورستيو کې يې ښه زور اخيستی دی او لا د پراختيا په حال کې ده. د دې ناروغۍ يو مهم لامل د هوا چټلوالی دی. ځه موده وړاندې يونسيکو د کابل ښار پر هوا يوه ځپړه ترسره کړې وه او د ځپړنې په پايله کې يې ويلي وو، چې که چېرې په کابل ښار کې اوکسجن دوه سلنه نور ټيټ شي، نو په کابل کې د ژوند کولو زمينه له منځه ځي. دا چې ولې د اوکسجن اندازه دومره راټيټه شوې، مهم لامل يې د هوا خرابوالی دی او دا خو ټولو ته جوته ده، چې هوا ځه شي خرابه کړې او ځوک يې خرابوي. په همدې اړه ځه موده وړاندې د افغانستان د چاپېريال ساتنې ادارې مشر مصطفی ظاهر د يادې ستونزې په اړه ځينې ځرګندونې وکړې، هغه وويل: په افغانستان کې د چاپېريال ساتنې د خوندیتوب مبارزه ځکه له ستونزو او خنډ سره مخ ده، چې لوړ پوړي افغان چارواکي قوانين نه پلي کوي. هغه وويل په تېرو کلونو کې يې له افغان چارواکو ځخه همکاري غوښتې خو هغوی ورسره همکاري نه ده کړې او دوی هم خپلو هدفونو ته نه دي رسېدلي.

د چاپېريال ساتنې ادارې مشر دا هم وويل، چې په افغانستان په ځانګړې ډول کابل کې د ککړ چاپېريال ستونزې ورځ تر بلې ډېرې او جدي کېږي. "په افغانستان کې په هر و ۲۶ دقيقو کې يوه مور او ماشوم (د ککړ چاپېريال له کبله) مري. هغه زياته کړه، که زمور هېوادوال او د کابل ښار اوسېدونکي مسوولیت درک نه کړي، نو ۵ يا ۶ کاله وروسته به په کابل کې ژوند نه شو کولای."

په هر صورت که چېرې د ښارونو د هېواد چټلتيا مخه ونه نيول شي، او هغه وسايل چې هوا ککړوي، مخنيوی يې ونه شي، نو لرې نه ده، چې ښارونه به يو وخت پر هديرو ډک شي او ژوندي به په کې د مړو په شان وي. نو په دې توګه د چاپېريال ساتنې اداري ته بايد ډېر واک ورکړل شي او په ځنګ يې اجراييه قوه ورسره همغاړې شي او هغه ځه چې د هوا د ککړ تيا لامل کېږي، مخه يې ونيسي، د ېلګې په توګه دودګن ټول وسايل، لکه جنراټرونه، موټر او نور ماشين الات له منځه لاړ شي، د تېلو کيفيت سم شي او تر ډېره د تېلو پر ځای له ګاز او بر ښنا ځخه ګټه واخيستل شي او د ښار په ټولو برخو کې د بر ښنا اسانتياوې رامنځ ته کړي او داشان نورې هغه لاړې چارې ولټوي، چې د هوا د خرابوالي لامل کېږي، ځکه دا يوه جدي ستونزه ده او بايد جدي ونيول شي او په جدي توګه يې د حل لار ولټول شي.

نوې مافيا په نوې څېره کې

ع. رحمن زلال

په دې ورځو کې له غړيزو رسنيو هسې يو څه ګنګوسې تر غوږو او سترګو کېږي، چې له دولت سره داسې ډار پيدا شوی، چې مافيا په پام کې لري، چې د پارلماني ټاکنو له لارې نوي پارلمان ته لار پيدا کړي او دولت هم هلې ځلې کوي، چې د همدې لارې د پيدابښت مخه ونيولای شي. خو دلته اساسي خبره داده، چې تر څو چرګه پر هګيو پرته وي، نو د چرګوړو راوتل يې حتمي امر دی. کله چې په دولتي دستګاه کې مافيا کورګی جوړ کړی وي، څرګنده خبره ده، چې هره ورځ به په نورو رنګونو سره سپين او تور چرګوړي راوزېږوي، چې ډېرې ژوندۍ ېلګې يې همدا اوس زمور په هېواد کې د ډول ډول مافياوو شتون دی. مور وينو او پوهېږو، چې دغه ګڼ شمېر مافيايي ډلې که په دولتي ځواکمنتيا سره دولتي ځواکمنه پلوي ونه لري، په هېڅ ډول داسې په ځرګنده او ډاډه توګه کار نه شي کولای. د ځمکو او نشه يي توکو مافيا خو بشکر وکړل. د سون او نفتي توکو مافيا هم ځان رابښکاره کړ او اوس دادی داسې اټکل کېږي، چې دا ځل به همدا مافيايي کړۍ په روغتيايي چارو کې خپله ناولې څېره رابښکاره کړي، لکه څرنګه چې د خدمتګار ورځپاڼې د چنګاښ د مياشتې د اتمې نېټې په ګڼه کې د «د جمهوريت روغتون راتلونکی به څه وي؟» تر سرليک لاندې راغلې: ((د جمهوريت روغتون چې د چين هېواد په مرسته په هغسې طبي تجهيزاتو، سامان الاتو او وسايلو باندې سمبال دی، چې په سيمه کې يې ساری کم ليدل کېږي، جوړ، تکميل او تېر کال د غبرګولي پر درېيمه نېټه د ولسمشر له خوا پرانېستل شو، خو اوس ياد روغتون ته د هغه روغتون د ريس ډاکټر رمضان کريمي په وينا د مياشتې ۴۵ زره افغانۍ بودیجه ورکول کېږي، چې دا پيسې د همدې روغتون د ساتونکو دري وخته ډوډۍ هم ممکن پوره نه کړي!

د خدمتګار ورځپاڼې په پورتنۍ ګڼه کې د عامې روغتيا ويانډ غلام سخي کارګر له خوا خپرو شويو څرګندونو ځخه له ورايه ښکاري، چې د بودیجې د نشتوالي له امله ياد شوی روغتون خصوصي سکتور ته سپارل کېږي. دا په داسې حال کې ده، چې زمور ولس اوس له خصوصي سکتورونو نه ډېره سخته کرکه لري. ځکه کوم ځه چې خصوصي سکتور ته سپارل کېږي، په دې مانا چې نور د دولت له کنټرول او ځارنې ځخه د ازاد بازار په ځانګړ تيا سره وځي. دا نو هغه وخت دی چې د ولس ښارګونه او د خصوصي سکتور تر چتر لاندې د مافيا زېښناګګړې منګولې سره پاتېږي، چې سونګ او نفتي مواد يې ډېره ښه ېلګه ده.

مور وينو چې د سونګ او نفتي موادو مافيا له برکته په هېواد کې هره ورځ تر بلې اضافه د نفتي مواد کيفيت راټيټ او بيې يې لوړېږي. نژدې ده چې خصوصي سکتور ته د جمهوريت د روغتون په سپارلو سره ورو ورو روغتيايي چوپړ هم د سونګ او نفتي موادو ځپره غوره کړي، کله چې جمهوريت روغتون خصوصي سکتور ته سپارل کېږي، ځرګنده خبره ده، چې د نومورې روغتون روغتيايي خدمتونه به زمور پر مجبور او بېچاره ولس باندې له حده وتلې جګه بيه سره پلورل کېږي دا په داسې حال کې ده، چې د يادشوي روغتون ودانۍ او ټول تجهيزات د چين د دولت له خوا زمور ولس ته د روغتيايي چوپړونو د سرته رسونې لپاره افغانستان ته د مرستې په توګه ورکړل شوي دي او يا هم دا چې په همدې اړه د اساسي قانون (۵۲) مه ماده داسې راځي: ((دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره د ناروغيو د مخنيوي او د وړيا عالج وسيلې او روغتيايي اسانتياوې د قانون له حکمونو سره سم تامينوي.)) خو اوس نه يوازې د اساسي قانون له پورتنې حکم ځخه سترګې پټې شوي، بلکې په همدې لړ کې بهرنۍ مرستې هم د ولس له چوپړه وتلې او شتمنۍ د «خصوصي سکتور» چوپړ ته سپارل کېږي.

د حيرانتيا خبر خو لا داده، چې دې هېواد ته (۲۰) ميليارده ډالره مرستې راغلې دي. مور د خپلو جګپوړو واکدارانو لپاره په سلګونو د سوارلۍ کوچني زړيدار موټرونه هر يو په شل، دېرش زره ډالره رانيولای شو. مور خپلو تېرنيو واکدارانو ته په زرګونو زرګونو ډالره معاش تر ډول ډول عنوانونو لاندې ورکولای شو، خو له بهر ځخه د په خيرات راکړل شوی روغتون او يا هم د دې بېچاره ولس د درملنې لپاره بيا بوديجه نه لرو.

پوښتنه اوس دا ده، چې ايا رښتيا مور جمهوريت روغتون ته بوديجه نشو ورکولای او که په دولتي دستګاه کې پټې شوې مافيا بيا کومه لومه غوړولې ده! اړينه دا ده، چې دولت دې مسئلې ته رښتينې پاملرنه او توجه وکړي!

انتخابات پارلمانی یک تغییر مثبت در زنده گی مردم افغانستان!

محمداحسان پنجشیری

انتخابات پارلمانی در افغانستان ویژه گی های خاص خود را دارد؛ خبرهای داغ رسانه های جمعی اعم از شنیداری، تصویری و چاپی نیز در ارتباط به انتخابات می باشد. بخش اعظم خبرهای رسانه های یادشده مربوط به انتخابات و تبلیغات انتخاباتی می باشد؛ موضوع انتخابات نه تنها عرصهٔ سیاست را تحت تأثیر قرار داده است، بلکه در زمینه ها و عرصه های دیگر هم، بحث و گفتگو میان اعضای خانواده ها، دفاتر اداری، مسافران بین شهری، دکانداران و کسبه کاران و... به گرمی جریان دارد.

نباید از واقعیت چشم پوشی نمود که با توجه به اهمیت و نقش انتخابات در ساختار نظام سیاسی مبتنی بر آرای مردم، شکل گیری پدیدهٔ انتخابات با همه حسن و معایب آن در جامعهٔ جنگزدهٔ افغانستان، یکی از مبارکترین پدیده هاست. از چند جهت می توان حسن این پدیده را یاد آور شد: نخست اینکه موضوع انتخابات و توجه به آن، ذهن جامعه را ارتقاً می بخشد. یعنی ذهنیت تخریب شدهٔ جامعه را از شیوه های منفی رقابت به سوی یک رقابت سالم و مسالمت آمیز سوق می دهد. به جای اینکه هر گروه و مجموعه با توسل به خشونت و ابزارهای خشونت با جانب مقابل رقابت می نمودند. اینک از شیوه های منطقی و مسالمت آمیز و استفاده از ابزارهای سالم به رقابت می پردازند. دوم اینکه نفس چنین رقابتی موجب خواهد شد که سطح آگاهی اجتماعی و سیاسی جامعه افزایش یابد. به طور مثال همینکه یک کاندید شعاری را مطرح می کند و یا مردم را برای تحقق وعده یی افکار عمومی را به سوی خود می کشاند. طرح همان شعار و وعده در ذهن مردم، باعث می شود که حد اقل بخشی از جامعه این سوال برای شان ایجاد می شود که این شعار چه مبنا دارد؟ آیا عملی است؟ آیا کاندید مورد نظر به آن عمل خواهد کرد؟ اگر عمل ننمود، چه باید کرد؟ و... مجموعه چنین فاکت های سبب خواهد شد که دریک سیر تدریجی فضای جامعه بیش از پیش، از وضعیت خشونتبار به سوی نورمال شدن پیش برود. سوم اینکه جامعه در خواهد یافت که انتقال قدرت و یا رسیدن به هدف های مبارزاتی سیاسی و اجتماعی فقط از راه تفتنگ و خشونت نیست، بلکه از شیوه ها و روش های دیگری هم امکان پذیر است. خصوصاً شیوه هایی که نه تنها ضرورتی است و رویکرد خشونتبار ندارد، بلکه الفت و مسالمت را در جامعه تقویت خواهد نمود. افراد و گروه های فعال سیاسی می توانند، در یک دوره یی برنامه های خود را در عرصهٔ عمل به آزمون بگذارند. این جامعه است که در پایان نسبت بخوبی و بدی آن قضاوت خواهد کرد.

چهارم پدیدهٔ انتخابات یکی از معقول ترین و کمترین راه های استقرار و بومی ساختن نظام و جامعهٔ دموکراتیک است. مردم طی فرایند فعالیت های انتخاباتی می آموزند که چگونه از شیوه های مسالمت آمیز و رعایت موازین دموکراتیک به رقابت پرداخته و هدف های خود را دنبال نمایند. موفقیت ما در عرصهٔ انتخابات می تواند، تأثیر بسیار مثبت بر سایر عرصه ها و فعالیت ها بر جای بگذارد. بدون تردید عناصر و کسانی هستند که نمی خواهند، مردم ما در این عرصه موفقیتی به دست آورند؛ این افراد و عناصر ممکن است، از میان مخالفان، تروریستان، کوردلان مزدور و اجیران باشند. اما نیروهای امنیتی دلسوز اعم از اردو، پولیس و امنیت ملی به خاطر تأمین امنیت در انتخابات از هیچ نوع جان نثاری و فداکاری دریغ نورزیده و مانع اجرای پلان شوم دشمنان خواهند شد، تا باشد مردم ما بتوانند، به صورت آزاد و با خاطر مطمین به طرف صندوق های رای دهی بروند و کاندید مورد نظر خویش را انتخاب نمایند. باید پذیرفت که برگزاری انتخابات سالم و پرشور از وظایف و مسوولیت های ملی هر افغان می باشد. این موضوع هیچ ربطی به این نخواهد داشت که از کدام کاندید حمایت و تبلیغ می نماییم و یا نتیجهٔ انتخابات به نفع چه کسی خواهد بود. زیرا اگر می خواهیم نامزد ص۳

امریکا و بحران حضور در...

مواقع لزوم به‌وجود می‌آیند. شکل‌گیری این شوراها هنگامی است که بزرگ منطقه نمی‌تواند، موضوع مهمی را حل و فصل کند. شوراها در واقع نسخهٔ افغانی دموکراسی اشتراکی در این کشور محسوب می‌شوند.

در سنن مشترک افغان‌ها حفاظت و حمایت از میهمان یک اصل است. بی‌پناه رها کردن میهمان، گناهی نابخشودنی است و آن قدر شرم‌آور است که یک افغان ترجیح می‌دهد، بمیرد، اما میهمان خود را بی‌پناه نگذارد. این اصل بود که موجب شد، تا افغان‌ها، اسامه بن لادن را به ما تحویل ندهند. ناتوانی افغان‌ها در برآوردن خواسته‌های ما براساس سنن و آداب شان، موجب درگیری ما در این کشور طی ۸ سال گذشته بوده است.

همچنان که امریکا در دوران بوش و دورهٔ اوباما تأکید کرده است، هدف ما این است که نگذاریم القاعده از افغانستان به‌عنوان پایگاهی برای حمله به ما استفاده کند. ما این هدف را به‌صورت دقیق‌تر با تلاش برای دستگیری یا کشتن اسامه بن‌لادن روشن کرده‌ایم، موضوعی که به مذاق رأی دهنده گان امریکایی خوش می‌آید. اما حتا اگر می‌توانستیم، افغان‌ها را وادار به تحویل دادن بن‌لادن کنیم، این کار واکنش منفی پشتون‌ها را که اکثریت افغان‌ها را تشکیل می‌دهند، برمی‌انگیخت و احتمالا موجب بروز دردسرهای دیگری برای ما می‌شد. اما چنین کاری از همان ابتدا لازم نبود، چرا که راه حل چنین مسأله‌یی- به‌گونه‌یی که مطابق خواستهٔ ما باشد- در همین رسوم افغان‌ها وجود دارد.

اگرچه افغان‌ها حاضر نمی‌شوند، میهمان تحت حمایت خود را تحویل بدهند، براساس آداب و سنن آنها، میهمان حق ندارد، اقدامی را انجام دهد که موجب به خطر افتادن میزبان شود. در گذشته طالبان حتا بن لادن را زندانی کردند و به کرات به ما پیشنهاد دادند که مانع از فعالیت‌های ضدامریکایی القاعده در کشور شان شوند و در مقابل ما افغانستان را ترک کنیم. با اینکه تعیین تاریخ خروج نیروهای امریکایی از افغانستان موجب رسیدن ما به اهداف ما در منطقه می‌شود ما پیشنهادهای طالبان را به دفعات رد کرده‌ایم.

دومین نکتهٔ مهم در بارهٔ ارزیابی خط مشی ایالات متحده در افغانستان، نحوهٔ واکنش نشان دادن مردم این کشور به برنامه‌های انکشاف شهری ماست. افغانستان کشوری لم‌یزرع و دور از دریاست، دسترسی آن به منابع طبیعی محدود است و مردم آن ۳۰ سال است که از وقوع جنگی دامنه‌دار و دایمی در کشور شان رنج می‌برند. بسیاری از آنها مجروح یا بیمار اند و حتا برخی از آنها دچار گرسنگی مفرط اند. آمارها در این زمینه به حد کافی گویاست: از هر ۳ افغان، یک نفر با حدود ۴۵ سنت در روز امرار معاش می‌کند، تقریبا نیمی از جمعیت کشور زیر خط فقر زنده گی می‌کنند و بیش از نیمی از کودکان مکتب به خاطر سوءتغذیه دچار توقف رشد شده‌اند.

آمار و ارقام حتا می‌تواند، بدتر از این باشد: از هر ۵ کودک افغان یک نفر پیش از رسیدن به سن ۵سالگی می‌میرد. افغان‌ها آشکارا به کمک نیاز دارند، از این‌رو، برنامه‌های کمک رسانی ما توجیه‌پذیر به‌نظر می‌رسد. اما به گفتهٔ ناظران مستقل، افغان‌ها خود چنین احساسی ندارند. یک تیم تحقیقاتی از پوهنتون تافتس، با انجام ۴۰۰ مصاحبه دریافته است که برداشت افغان‌ها از کمک‌های بین‌المللی بسیار منفی است. باید علت این نگاه افغان‌ها را دریافت.

به باور من، دلیل این موضوع آن است که طالبان از بیانیه‌های ما این گونه دریافته‌اند که برنامه‌های انکشاف شهری ما شکلی از اشکال جنگ محسوب می‌شود. روس‌ها پیش از این و در دههٔ ۱۹۸۰ ذهن آنها را در بارهٔ برنامه‌های انکشاف روشن کرده‌اند و جنرال پترایوس، قوماندان ارتش امریکا در افغانستان نیز، در روزهایی که در عراق بود، بر این موضوع تأکید کرد که مهم‌ترین سلاح من در این جنگ، پول است. از این‌رو بسیاری از شهروندان معمولی، برنامه‌های انکشاف شهری ما را - آنگونه که جنرال پترائوس توصیف می‌کند - روشی برای کنترول و سلطه بر خود می‌دانند و هنگامی که طالبان پروژه‌های ما را نابود می‌کنند، یا مانع از توزیع کمک‌های ما می‌شوند، این اقدامات را تحمل می‌کنند.

انتخابات پارلمانی یک...

مورد نظر ما برندهٔ رقابت های انتخاباتی باشد، به خاطر آبادانی و ترقی افغانستان است. و گرنه هیچ کس عاشق چشم و ابروی کس دیگری نیست. وقتی که هدف عمده و محوری منافع ملی وعزت افغانستان باشد، قطعاً مسألهٔ تشویق مردم برای شرکت در انتخابات و برگزاری شکوهمند آن خواست و عزم ملی بوده و فراتر از مصالح و منافع گروهی می باشد.

بیکاری درد بی درمان...

اما هرگاه موازی با آن سطح کاریابی افزایش نیابد، در این صورت، میزان بی کاری فارغان، دیگر هم افزایش خواهد یافت. به اساس معلومات محمدعظیم نوربخش سخنگوی وزارت تحصیلات عالی، درسال ۱۳۸۸ ازجمع ۹۸هزار اشتراک کنندهٔ امتحان کانکور، ۲۳هزار آن به موسسات تحصیلات عالی ۲۰هزار دیگر آن، به نیمه عالی جذب و باقیماندهٔ آن بی نتیجه مانده اند. نوربخش در مورد یافتن کار برای فارغان پوهنتون ها می گوید که دریافت شغل به استعداد و تلاش محصلان وابسته است و افرادی به در یافت کار قادرمی شوند که جستجو نمایند. بخش کاریابی در چوکات وزارت کا ر و امور اجتماعی شهدا و معلولین به خاطری ایجاد شده، تا در راستای شغل یابی با مردم کمک نماید.

گل محمد مختاری سخنگوی این وزارت گفت که از بخش مذکور، تعدادی از مردم جهت کار به موسسات غیردولتی معرفی شده اند.

موصوف بدون ارایهٔ ارقامی در این مورد گفت که این بخش اکنون نیز فعال بوده و اشخاص بی کار که نزد شان مراجعه می کنند، آنها را به موسسات غیردولتی معرفی می کنند. نامبرده افزود که قبل از ادارهٔ موقت به زعامت حامد کرزی، بست های خالی ادارات دولتی در ادارهٔ آنها ثبت می گردید و آنها افراد شایسته را برای پست های یادشده معرفی می کردند، اما اکنون بست های خالی نزد آنها ثبت نمی شود؛ زیرا که اکنون شیوهٔ استخدام در ادارات به اساس رقابت آزاد، صورت می گیرد.

وی در مورد بیکاری محصلان فارغ شده گفت، از اینکه فارغان درجهٔ ماستری و دوکتورا در کشور اندک اند؛ درعوض آن، متخصصان خارجی به وظایف استخدام می شوند. سیف الدین سیحون استاد پوهنځی اقتصاد پوهنتون کابل می گوید، دولت باید به منظور اشتغال فارغان پوهنتون تلاش ورزد، تا در بخش های مختلف کشور سرمایه گذاری صورت گیرد.

اما موصوف گفت که به خاطرسرمایه گذاری در کشور، باید امنیت تامین شود، تا سرمایه گذاران مطمین شوند که به سرمایهٔ آنها خطری متوجه نیست. نامبرده بیکاری را در پیشرفت اقتصاد کشور زیان آور عنوان کرد و افزود که برخی جوانان بیکار با مخالفان دولت یکجا شده و در فعالیت های ضددولتی سهیم می شوند. نامبرده علاوه کرد که ممکن در هر کشور، برخی فارغان پوهنتون ها، از نبود کار رنج ببرند، اما وی این را نیز گفت که فارغان پوهنتون های کشور با تکنالوژی عصری و به طور اخص با زبان ها آشنایی ندارند، زیرا که این کار یکی از ویژه گی ها کار کردن در موسسات غیردولتی شمرده می شود. کارکردن در اکثریت موسسات خارجی ضرورت به آموختن انگلیسی دارد.

سیحون می گوید، برای جوانان بیکار باید در استخراج معادن کشور، زمینهٔ کار مهیا شود.

این در حالی است که افغانستان دارای معادن زیاد بوده و به تازه گی ها گزارش های منتشر شده که در سطح کشور، به ارزش سه تریلیون دالر معادن موجود است.

حکومت افغانستان نیز، تلاش هایی را جهت استخراج معادن آغاز نموده است.

مس عینک که یکی از بزرگترین معادن جهان است، قرارداد استخراج آن با یک کمپنی چینایی عقد شده و روز گذشته وزارت معادن اعلام داشت که دوصد شرکت جهانی علاقمندی نشان دادند تا در استخراج معادن افغانستان به خصوص در استخراج نفت حوزوی افغان تاجیک و معدن آهن حاجیگک سرمایه گذاری کنند.

وزارت کار- امور اجتماعی شهدا و معلولین در سال ۱۳۸۷گفته بود، که در جمع ۸ میلیون افرادی که ظرفیت کاری دارند، حدود دونیم میلیون آن بیکار اند.

امریکايي ډیپلوماټان او ...

مانا به دا نه وي، چې امریکا کاملاً ووځي، بلکې د دې پرځای به مور په افغانستان کې د القاعده پراړو او دغه راز د طالبانو پرمشرانو د حملو لپاره له هوایي ځواک او خاصو ځواکونو(سپیشل فورس) څخه کار اخلو. مور به دغه راز له نویو ټاکل شویو پولو پر اوښتونکو افغان طالبانو او همداراز د پاکستان د پولو په اوږدو کې د تروریستانو پر پناهځایونو بریدونه کوو.»

بلک ویل همداراز لیکلي: امریکاپه د افغانستان د لوېدیځ، شمال او کابل د ساتنې هڅه کوي چې په نسبي ډول د طالبانو حضور او نفوذ په کې کم دی. د بلک ویل په نظر له دې سره به په اوږده موده کې په افغانستان کې د ډېر شمېر امریکایي پوځیانو اړتیا پاته نه شي او ممکن ځلوېښت یا پنځوس زره کافي وي، ځکه چې د ده په نظر دوی کولای شي په دې کار کې د ازبکو، هزاره وو، تاجکو او یوشمېر پښتنو ملاتړ ترلاسه کړي او د ناټو د متحدانو، روسیې، هند، ایران، ممکن چین، د منځنۍ اسیا هیوادونو او د ملګروملتو د امنیت شورا حمایت هم جلب کړای شي. دا امریکایي دیپلومات په خپل وړاندیز کې دا هم وایي، چې د امریکا لاس به خلاص وي چې حتا د طالبانو پر غیر نظامي مشرانو هم د افغانستان په جنوب کې بریدونه وکړي. دی دا هم وایي چې دا مسئله به پاکستان خوابدی کړي. پاکستان د افغانستان له موقتي تجزیې سره مخالف دی او د اسلام اباد عکس العمل هم ساده خبره نه ده، ځکه چې د پاکستان پوځ تمه لري چې له افغانستانه د امریکایي خواکونو له وتلو وروسته به په خپله ستراتیژیک بری ترلاسه کړي. زورورو قدرتونو تل هغه ځای، چې له مقاومت سره په کې مخامخ شوي، تجزیه کړی او په سلو مصیبتونو یې اخته کړی دی. انګرېزان چې کله ونه توانېدل افغانستان ونیسي، دا هېواد یې تجزیه کړ. روسانو هم چې زور ونه رسېد په افغانستان کې یې د قومي تعصبونو اور بل کړ، چې تراوسه پورې افغانان تري خلاص شوي نه دي. د تاند د راپور پر اساس، که د رابرت بلک ویل وړاندیز عملي شو، په هماغه اندازه چې بهرنیان به د افغانانو په نزد غندل کېږي، هماغه شان به طالبان هم مسوول او ملامت وي چې هېڅ راز روغې جوړې ته غاړه نږدي.

اسلامي حزب د طالبانو په اړه...

مقام د جنرال مراد داځر گندوني تاییدوي وایي، دااستخباراتي معلومات د حزب اسلامي د وسلوالو له خوا دولت ته رسېږي. دې مقام، چې د خپل هویت د نه ښودلو په شرط خبرې کړي رویټرز خبري اژانس ته ویلي، چې ددې معلوماتو په بدل کې دوی حزب اسلامي ته پیسې ورکوي. حزب اسلامي د طالبانو او حقاني شبکې ترڅنګ له هغو درېیو وسلوالو ډلو څخه یوه ده، چې د افغانستان د دولت او په هېواد کې د مېشتو نړیوالو خواکونو پرضد جګړو کې برخه لري، او جنګیالي یې عمدتاً د هېواد په ختیځ او شمال کې فعال دي. د راپورونو له مخې څو میاشتې مخکې طالبانو شمال ته د پرمختګ په لړ کې له حزب اسلامي سره نښتې هم وکړې. حزب وروسته دا نښتې بې اهمیته وښودې، خو جنرال مراد وایي، حزب اسلامي چې په دې جګړو کې تر یوه حده ماتې وخوړه، اوس له طالبانو څخه د غچ اخیستو په لټه کې دی او په همدې دلیل د خپلو دښمنانو په اړه دولت ته راپور ورکوي. حزب اسلامي څه وخت مخکې له طالبانو سره د اړیکو لرل رد کړل او کابل ته یې له ولسمشر حامد کرزي سره د کتنې لپاره یو هیئت هم واستاوه. رویټر خبري اژانس لیکي، په شمال کې د حزب او طالبانو ترمنځ دښمني د دولت د مخالفانو په لیکو کې د نفاق څرګندونه کوي. له افغان حکومت سره د حزب اسلامي خبرې له کومې بڼکاره نتیجې پرته پای ته ورسېدې او حزب اعلان وکړ، چې له افغانستانه د بهرنیو ځواکونو د وتلو د مهالوېش له ټاکنې وروسته به د خبرواترود دوام په اړه غور وکړي. خو د طالبانو دریځ تل همداو، چې تر هغه وخته چې نړیوال ځواکونه په افغانستان کې وي، دوی به خبرې ونه کړي.

د ۲۰۰۷کال په پرتله...

ښاروالۍ اداړې له ۲۰۰۷کاله تراوسه تر ټولو فاسدې اداړې پېژندل شوي.

په سروې کې ۴۲سلنه پوښتل شویو افغانانو ویلي، چې د کورنیو چارو وزارت تر ټولو زیات فاسد دی، په داسې حال کې، چې ۳۲او ۳۰سلنه کسانو ویلي چې عدلیه وزارت او د ملي امنیت ریاست په دویمه درجه فاسد دولتي ارګانونه دي. سروې، فساد له ناامنۍ او بېکارۍ، وروسته درېیمه لویه ستونزه ګڼي، چې پر ۲۰۰۹ کال له هرو ۷تنو افغانانو څخه یوتن یې په نیغه فساد تجربه کړی دی. د سروې په پایلو کې ویل شوي، چې د ۲۸سلنه کورنیو، د ټیټې کچې عامه خدماتو ته د لاسرسي لپاره رشوت ورکړی دی. د سروې ارقام ښیي، چې د پیسو رشوت پراخه شوی دی او پر ۲۰۰۹ کال هغو کسانو، چې رشوت یې ورکړی، ۷۷۶۹ افغانۍ، چې د ۱۵۶ډالرو معادل کېږي، ورکړي دي. ددغې نوې سروې ارقام وایي، چې ۷۵سلنه خلک په دې باور دي، چې له دولت سره د معاملې د ترسره کولو لپاره فساد یوه معمولي لاره ده.

په سروې کې ۵۰سلنه پوښتل شویو کسانو ویلي، چې فساد د طالبانو حاکمیت پراخوي او د پوښتل شویو کسانو دوه په درېیو برخه کسانو ویلي، دوی اوږدلي چې طالبان د حکومت پر ضد د فساد په پلمه ځوانان خپلو لیکو ته جذبوي. سروې ښیي چې دغه فساد د دولت د مشروعیت ګواښي او ډېرې خلک ددې په ځای، چې په دولتي ادارو کې خپلې چارې حل کړي، نادولتي فعالانو(ملایانو، محلي شوراګانو او با نفوذه اشخاصو)ته مخه کوي.

په سروې کې د حساب ورکولو کمزورې سیستم، د دولتي مامورینو تیټې تنخواګانې او د زیاتو پیسو راکړه ورکړه او جریان د فساد عمده لاملونه په ګوته شوي دي. خو د کابل پوهنتون د اقتصاد پوهنځي استاد مسعود وایي، چې په افغانستان کې روان حالات دې ته اماده نه دی، چې په دا ډول سروې ګانو دې پوره یقین وشي. نوموړی وایي چې د دې خبرې مانا دانه ده، چې په افغانستان کې اداړې نشته، خو دا ډول سروې ګانې د احصایو له شرایطو سره سمې نه دي او ور کړل شوي ارقام احتمالي دي.

دی وایي چې په دې وروستیو کلونو کې اداري فساد ورځ تر بلې پراخېږي، خو تر ډېره ددې پر ځای، چې واقعیت دې ولري. استاد مسعود وایي چې د دا ډول ارقامو خپرول سیاسي موخې لري او هدف یې پر افغان دولت د فشار راوړل دي.

افغان دولت هم د دغې سروې د پایلو په اړه شک ځرګند کړی دی.

د پژواک د راپور له مخې، د ولسمشر د دفتر د ویاند مرستیال سیامک هروي وایي، چې افغان دولت د اداري فساد د له منځه وړلو په برخه کې جدي دی او په دې برخه کې یې یو لړعملي ګامونه هم پورته کړي دي.

د افغانستان پر بشپړتیا د ځار (IWA) موسسه وایي چې دا لومړی ملي سروې ده، چې د ۲۰۰۹کال په وروستیو کې ترسره شوې او ددغې موسسې له لوري، چې پر ۲۰۰۷کال کومه سروې شوې وه، هغه یوازې په ۱۳ولایتونو پورې مربوطه وه. دغه موسسه د نارویې سفارت، TIRI،UNDP او نړیوال بانک له خوا تمویلېږي.

د پکتیا ولایتي شورا ...

کړنې بندې نه شي تر هغو به خپل دفتر ترلې وساتي.)) د ولایتي شورا مرستیال همدارنګه ملي خواکونه ببواکه وګډل او زیاته یې کړه:((ما په خپله ولیدل، چې د ځمکنیو او پټان ولسوالیو کې امنیه قوماندانۍ ته په ننوتو پولیس د ایتلاف ځواکونو له لوري خلع سلاح کېدل او تلاشي کېدل.)) په یاده ناسته کې د ولایتي شورا منشي مریم پکتین په احساساتي ډول وویل چې دوی مسلمانو نرانو ته د ښځو د تالاشۍ حق نه ورکوي، بهرنیان خو هېڅ دا حق نه لري. نوموړې وویل:((موږ یوازې د خپلې اداړې په ترلو بسنه نه کوو، باید ټولې اداړې په یو غږ تر هغو وترل شي، چې بهرنیان له افغانستان ځخه ووځي او یا خپله لاره بدله کړي.)) مریم همدارنګه زیاته کړه:((دوی (خارجیان) له موږ سره د غلامانو په ځېر چلند کوي.)) د پکتیا ولایت د امنیت امر غلام دستګیر رستمیار پکتیا پرېس کلب ته وویل، چې دوی له بهرنیانو سره په همغږۍ دنده سر ته رسوي. خو هغه د بهرنیو پوځیانو له خوا د مېرمنو په تلاشي کولو ناخبري وښوده. رستمیار وویل چې یادو ولسوالیو ته به ددې خبرو د سپیناوي په موخه پلاوی ولېږي. د پژواک د راپور پر اساس، په سوېل ختیځ زون کې د ناټو مطبوعاتي دفتر یوه مسوول یادې ادعاوې ناسمې وبللې، خو زیاته یې کړه چې د یادو ادعاوو د سپیناوي لپاره به سیمې ته دپلټنې په موخه پلاوی ولېږي.

ایاغزنی به پر ۲۰۱۳...

د ددې ولایت امنیتي چارواکي دا مني چې د غزني په ولایت کې امنیتي اندېښنې شته، خو زیاتوي چې دوی ورته تدابیر نیولي او وبه کړای شي، چې نا امني د بیارغاونې د پروژو کارونه ټکني نه کړي، په دې هکله د غزني ولایت امنیه قوماندان خیال باز شیرزی ازادی راډیو ته وویل: "د غزني یو شمېر سیمې نا امنه دي، خو دا د دې مانا نه لري چې ګواکې دولتي حاکمیت په کې نشته. دلته هر وخت مخالفان ځپل شوي او هیله ده چې زموږ پرسونل نورهم زیات شي، ترڅو په سیمه کې ثبات ټینګ شي."

د مسوولو چارواکو د معلوماتو له مخې د غزني په مرکز او ولسوالیو کې شاوخوا درې سوه تاریخي اثار شته چې زیارتونه، تاریخي سیمې، ابدات، مناروونه او داسې نور په کې شامل دي، چې زیاتره خواره واره او یو له بله لرې پراته دي او سره یوځای کول یې سړکونو ته ضرورت لري. افغان مسوول ارګانونه ډېرې هڅې کوي، چې تر دوه زره دیارلسم میلادي کال پورې د دې اثارو او سیمو لږ تر لږه پنځوس فیصده ورغوي.

د اطلاعاتو او فرهنګ د وزارت مرستیال او د توریزم مسوول نبي فراهي وایي، چې که د غزني تاریخي اثار او سیمې ورغېږي، د نړۍ ډېر سیالانیان به ورته رامات او د دولت پر عواېدو به مثبته اغیزه وکړي.

د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت دا پلان لري، چې په غزني کې پخواني لاسي صنایع چې یو وخت یې په نړۍ کې شهرت درلود بیا راژوندي کړي. د تېرې چهار شنبې پر ورځ د بهرنیو چارو وزارت د غزني د ښار او تاریخي ابداتو د بیارغولو پلان په کابل کې د نړیوالې ټولنې استازو او د بهرنیو هېوادونو سفیرانو ته تشریح او ویې ویل، چې غزنی اوس مهال د تاریخي اثارو د لرلو له مخې ټولې اسلامي نړۍ او بشري فرهنګ پورې اړه لري او که نړیواله ټولنه په دې برخه کې یو سلوشل میلیونه ډالره مرسته وکړي، دا ښار به په رښتیا سره د اسلامي فرهنګ د مرکز ځېره غوره کړي.

کار پوهان وایي د غزني د ښار د بیارغاونې پرېکړه درې کاله دمخه شوې ده، خو مسوولو ارګانونو په دې برخه کې لازم اقدامات نه دي کړي او بله دا چې نړیواله ټولنه به له وړاندیز شویو پروژو سره مرسته وکړي او که نه، دا به هم معلومه شي.

امریکا و بحران حضور در افغانستان

نویسنده: ویلیام پولک
ترجمه: رضا خطیبی

در هیاهوی شادمانهٔ رسانه‌های گروهی دربارهٔ پیروزی بر طالبان در ولایت هلمند، یک نکتهٔ مهم دربارهٔ ماهیت شورش نادیده گرفته شده است.

اینکه تکتیک نیروهای طالبان این است که به محض روبه‌رو شدن با قدرت بزرگی ناپدید شوند و معدود جنگجویانی نیز، در صحنه می‌مانند، تا در مقابل قدرت مهاجم از غیرنظامیان به‌عنوان سپر انسانی استفاده کنند و نیروی مهاجم را به تخریب منطقه وا دارند. این دقیقا همان اتفاقی است که در جنگ اخیر در مارجه رخ داد؛ طالبان در رویارویی با هلیکوپترها، تانک‌ها و بم افکن‌های نیروهای امریکایی، از صحنهٔ درگیری گریختند و متفرق شدند. لفظ پیروزی در این عملیات، شاید توصیف دقیقی از آنچه رخ داده است، نباشد. این درگیری احتمالا در قندهار نیز تکرار خواهد شد؛ شهری که به خلاف منطقهٔ زراعتی مارجه در درهٔ هلمند، دارای جمعیتی بسیار و متراکم است. سایر عملیات‌ها از هم اینک برنامه‌ریزی شده‌اند و به‌نظر می‌رسد، عملیات مارجه، الگوی عملیات‌های آینده را تعیین کرده است، اما این درگیری‌ها و عملیات‌ها در چارچوب استراتیژی خروج از افغانستان نخواهند بود و به جای اینکه به امریکا کمک کنند که از افغانستان خارج شود، بیش از پیش واشنگتن را در این باتلاق فرو خواهند برد. شواهد این مدعا از هم اینک قابل مشاهده است. مقالهٔ پیشرو را ویلیام پولک از نظریه‌پردازان سیاست‌خارجی امریکا و مدیر ارشد مؤسسهٔ دابلیو. پی کری که از مؤسسات مطالعاتی سیاست‌خارجی در امریکاست در بارهٔ شرایط حاضر در افغانستان نوشته‌است. او نویسندهٔ کتاب «درک عراق» است و کتاب جدیدی را در بارهٔ افغانستان، پاکستان و کشمیر در دست تالیف دارد.

پس از پایان عملیات مارجه، روزنامهٔ واشنگتن پست در گزارشی از برنامهٔ ارتش امریکا برای ساخت یک پایگاه بزرگ در این کشور خبر داد؛ پایگاهی در حومهٔ شهر مارجه با دو باند پرواز، یک شفاخانهٔ بسیار پیشرفته، یک ادارهٔ پست، یک فروشگاه بزرگ و ردیف‌های بی‌شمار کانتینرهای مسکونی. از آنجا که درهٔ هلمند کانون توجه استراتیژی نیروهای ایتلاف در افغانستان است، اهمیت این منطقه را در امور افغانستان باید به درستی درک کرد. در دههٔ ۱۹۵۰ و در دولت آیزنهاور، پروژهٔ آبیاری درهٔ هلمند به‌عنوان مبنای تبدیل افغانستان به جزیره‌یی مرفه و برخوردار از دموکراسی و پیشرفت در منطقه مطرح شد. من به‌عنوان عضو شورای طراحی دیپلوماسی دولت امریکا در دورهٔ جان افکندی در سال ۱۹۶۲ به هلمند رفتم. آنچه در آن زمان در منطقه مشاهده کردم، بسیار نگران‌کننده بود، هیچ نوع مطالعه‌یی در بارهٔ منطقه‌یی که قرار بود در چارچوب پروژهٔ آبیاری انکشاف یابد، انجام نشده بود. یک لایهٔ صخره‌یی غیرقابل نفوذ زیر خاک اراضی منطقه وجود داشت که موجب می‌شد، خاک در صورت آبیاری شور و نمک‌دار شود. سطح اراضی به شکل مناسبی هموار نشده بود و از این‌رو آبیاری آن بی‌فایده و فاقد بازدهی بود. هیچ اقدامی برای آموزش سیستم زراعت به مردم منطقه انجام نشده بود و از آنجا که هیچ‌گونه اعتباری نیز برای خرید بذر و نهاده‌های زراعتی درنظر گرفته نشده بود، ساکنان منطقه مجبور بودند، برای تأمین این اقلام به نزول پول آن هم با منفعت ۱۰۰درصد روی بیاورند. کوتاه سخن اینکه به‌رغم انتظارات و توقعات بزرگی که ایجاد شد، نتیجه کار آشکارا مایوس‌کننده بود. آیا این ماجرا ابتدای حضور ما در افغانستان می‌توانست، راهنمای کار و مایهٔ عبرت ما باشد؟ ظاهرا باید چنین می‌بود. حداقل می‌توان گفت که از زمانی که ما برنامه‌های انکشاف شهری را در افغانستان شروع کردیم، طالبان دوباره قدرت گرفتند.

اما این داستان چه عبرتی می‌توانست، برای ما داشته باشد؟ مهمترین درس برای ما می‌توانست، شناختن افغان‌ها، کشور شان و اهداف شان باشد، پیش از آنکه خط مشی خود را در قبال آنها تعیین کنیم. نکات بسیاری برای گفتن وجود دارد، هر چند من در ادامه دو موضوع بسیار مهم را مطرح می‌کنم.

موضوع اول در زمینهٔ ارزیابی خط مشی ایالات متحده در افغانستان، نحوهٔ حکمرانی افغان‌ها بر کشورشان است. از هر ۵ افغان، ۴ نفر در بیش از ۲۰ هزار روستای این کشور زنده گی می‌کنند. نیم قرن پیش حین سفر ۲ هزار میلی‌ام در این کشور که با جیپ، اسب و هواپیما صورت گرفت، دریافتم که افغانستان در واقع مجموعه‌یی است، از هزاران روستا که به‌رغم ارتباطات فرهنگی، هر کدام به لحاظ سیاسی مستقل و به لحاظ اقتصادی خودکفا هستند.

این فقدان انسجام ملی در افغانستان، روس‌ها را در دههٔ ۱۹۸۰ زمین‌گیر کرد. آنها در جنگ‌های مختلف در این کشور به پیروزی رسیدند و در چارچوب برنامه‌های انکشاف شهری وارد بسیاری از روستاها شدند، اما هیچگاه نتوانستند، سازمانی را بیابند یا بسازند که بتواند، آرامش مورد نظرشان را به افغانستان بیاورد. به صراحت می‌توان گفت، هیچ کس نتوانسته است، افغان‌ها را تسلیم کند. طی یک دهه حضور در افغانستان، روس‌ها تمام جنگ‌ها را بردند و تقریبا تمام خاک این کشور را در تصرف داشتند، اما طی این مدت، ۱۵هزار نیروی خود را از دست دادند و در پایان جنگ را هم. هنگامی که آنها سرانجام تسلیم شدند و این کشور را ترک کردند، افغان‌ها همان سبک زنده گی سنتی خود را از سر گرفتند. این سبک زنده گی ریشه در آداب و رسومی اجتماعی دارد که موجب برداشت خاص آنها از اسلام شده و قرن‌ها در این کشور رواج داشته و در واقع حتا پیش از ظهور اسلام نیز متداول بوده است. اگرچه تفاوت‌های چشمگیری بین پشتون‌ها، هزاره‌ها، ازبک‌ها و تاجیک‌ها وجود دارد، سنن مشترک این اقوام، نحوهٔ حکمرانی افغان‌ها را بر کشورشان و واکنش آنها را نسبت به خارجی‌ها تعیین می‌کند.

در میان اشکال فرهنگی و سیاسی مشترک افغان‌ها، شوراهای شهر (در میان پشتون‌ها موسوم به جرگه و در میان ساکنان هزاره جات موسوم به شورا) نقش مهمی دارد. اعضای این شوراها انتخاب نمی‌شوند و عضویت در آنها بر مبنای اجماع و توافق جمع است. این شوراها آن گونه که ما در غرب برداشت می‌کنیم، نهاد نیستند، بلکه در واقع موقعیت‌هایی محسوب می‌شوند که در ص۳

ایاغزنی به پر ۲۰۱۳ کال د اسلامي فرهنګ پر مرکز بدل شي؟

غزنی د افغانستان یو مشهور تاریخي ښار دی، چې په پام کې ده، پر دوه زره دیارلسم میلادي کال د اسلامي فرهنګ د مرکز په توګه ونومېږي، دا پرېکړه ځکه باندې دوه کاله دمخه د اسلامي هېوادونو د بهرنیو چارو د وزیرانو په غونډه کې شوې وه. افغان دولت د غزني د تاریخي سیمو او اثارو د بیارغاونې لپاره یو کمېسیون ته دنده سپارلې ده، چې پلان یې ترتیب او په پروژو یې کار پیل کړی، چې اوس مهال یې د ځینو پروژو کارونه پیل شوي هم دي. غزنی د افغانستان هغه ښاردی، چې د مشهورو تاریخي سیمو او اثارو په لړلو سره یې هېواد ته ښه نوم او ارزښت ښبلی دی، د همدې ارزښت له امله ځه باندې دوه کاله د مخه د اسلامي هېوادونو د بهرنیو چارو د وزیرانو په غونډه کې پرېکړه وشوه، چې غزنی باید پر دوه زره دیارلسم میلادي کال د اسلامي فرهنګ د مرکز په نامه ونومېږي.

افغان دولت له هماغې پرېکړې له مخې هڅې پیل کړې چې د تاریخي سیمو او اثارو بیارغاونې ته یې مالي او تخنیکي امکانات ومومي. د افغانستان د اطلاعاتو او فرهنګ وزیر سیدمخدوم رهین په دې وروستیو کې سیمې ته ورغلی، خلکو ته یې د موضوع اهمیت بیان او د ښار د بیارغاونې په کار کې یې د دوی مرستې غوښتې دي.

ښاغلي رهین په داسې حال کې چې د نمونې په توګه یې د یوې پروژې کار پیل کاوه ویې ویل: "که غزنی وران او تپې دی، بیا هم د اسلامي نړۍ ویاړ دی، د دې رغولو ته پلانونه ترتیب شوي، هیله ده لاسونه سره یو او لرغونی ښار بېرته راژوندی کړو" افغان دولت یوه ځانګړې کمېسیون ته چې له ځو وزارتونو جوړ شوی، دنده سپارلې چې هر وزارت دې په خپله برخه کې د دې ښار بیارغاونې، سمسورتیا، اوبو، برېښنا، سړکونو، موزیمونو او پارکونو ته پلانونه ترتیب او پر پلي کېدو یې لاس پورې کړي. د بیارغاونې په چارو کې د ولسمشر حامد کرزي مشاور انجنیر یوسف پښتون وایي: "د دې رغېدل فني خلکو ته ضرورت لري، سره له دې کارونه یې کابو دوه واړې وخت ډېر اوس په کې باید ځنډ ونه شي او په عالي معیارونو جوړشي." د کرنې او مالداری وزارت وایي، چې کابو دیرشو کلنو جنګونو، د غزني تاریخي اثارو، ابداتو او سمسورو سیمو ته درانه زیانونه اړولي او د سلطان د اوبو بند چې د دې ولایت ډېرو سیمو ته یې اوبه ورکولې، هغه هم روغ پاتې نه شو.

د کرنې وزیر محمداصف رحیمي وایي، د غزني ویجاړې ته لاس تر زنې نه دي ناست او د بیارغاونې په برخه کې یې ورته یو لړ پروژې پلان کړې دي: "غزني کې مو پروسېږکال کابو دوه لکه نیالګي کینول، شنو سیمو ته یې پلانونه لرو او تر دوه زره دیارلسم کال پورې به یې ځېره روښانه شي." د غزني ولایت یو اوسېدونکی شیراحمد د دې پروژو پلي کولوته، امنیت تر هرڅه لومړی بولي: "امنیت تر ټولو مهم دید پروژو کارونه یې سست روان دي د اوبو او سرکونو ستونزه اوس هم شته، دې ولایت ته توجه نه ده شوې" ۳مخ

مادهٔ هشتم:

اعلامیهٔ جهانی حقوق بشر

در برابر اعمالی که حقوق اساسی فرد را مورد تجاوز قرار بدهد و آن حقوق به وسیله قانون اساسی یا قانون دیگری برای او شناخته شده باشد، هر کس حق رجوع موتر به محاکم ملی مصالحه دارد.

این پیام از طرف کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان تقدیم گردید

برای نشر اعلانات تان به این شماره ها تماس حاصل نمایید: ۰۷۰۰۲۴۴۳۸۴ / ۰۷۸۷۷۰۷۶۲۸ - ۰۷۰۰۵۹۶۲۰۵ / ۰۷۹۷۸۵۹۰۴۰

اراده ورځپاڼه یوازې د سرلیکنې ننګه کوي، نورې لیکنې د لیکوال خپل نظر دی، ورځپاڼه یې مسولیت پر غاړه نه اخلي.

حق الاشتراک :
قیمت یک شماره: (۵) افغانی
سالانه: ۲۰۰۰ افغانی
شش ماهه: ۱۰۰۰ افغانی
برای موسسات و سفارتخانه ها:
سالانه ۳۰۰ دالر امریکایی
شش ماهه ۱۵۰ دالر امریکایی

مرکز نشراتی افغان
روزنامهٔ ملی اراده
موسس و صاحب امتیاز: حاجی سید داؤد
مدیر مسوول : خادم احمد
موبایل :- ۰۵ ۶۲ ۵۹ ۰۷۰۰
Khadem.kabul@yahoo.com
معاون : استاد مرتضی فرحتیار
موبایل :- ۰۷۹۷۲۵۳۱۶۴
Farhatyarm@yahoo.com

ادیتور پشتو: مجیب الرحمن امیري
موبایل :- ۰۷۰۸۸۸۷۰۶۶
دیزاین : نبي "پیاوړی"
همکار تخنیکی: محمدجمیل "احمد"
مسوول توزیع و بازاریابی: عبدالسمیع
۰۷۰۰۲۴۴۳۸۴
erada.daily@yahoo.com
آدرس : دهمزنگ، عقب سینمای بریکوت، سرک اول کارته چهار.
ایمیل: erada.daily@yahoo.com

ERADA DAILY
Afghan Media Resource center
Establisher and Concessionaire: Haji sayed Daud
Editor in chief: Khadem Ahmad
Editor: Farhat yar
Pashto Editor: Mujib Rahman Amiri
Designer: Nabi "Paiwarry"
Address: Behind Baree kout-cinema, first street of karti-e-char
Email: erada.daily@yahoo.com